

Evropská společenství (a Evropská unie) od svého založení směřují k vytvoření společného trhu či hospodářské unie jako nejvyššího možného stupně hospodářské integrace. Vnitřní trh¹ je charakterizován především čtyřmi svobodami; volným pohybem zboží, osob (nikoliv jen pracovníků, ale také osob ekonomicky neaktivních), služeb a kapitálu. Tyto svobody jsou aplikovány ve všech oblastech, jako jsou např. veřejné zakázky, uznávání odborných kvalifikací či liberalizace služeb. Současně také dochází k odstranění kontrol na vnitřních hranicích, a to jak celních, tak také veterinárních, statistických či jiných².

Z výhod vnitřního trhu, který se chová stejně jako trh vnitrostátní, je však možné benefitovat pouze v případě, že na takovém trhu funguje účinná a nenarušená hospodářská soutěž. Ta může být narušena jednáním samotných soutěžitelů, ale i zásahy státu, např. ve formě veřejné podpory či fungováním státních monopolů, kdy jsou určitým podnikům poskytovány výhody, které by na volném trhu nebyly schopny získat. V právu Evropských společenství, ale i ve vnitrostátních právních řádech, proto nalzáme ustanovení definující škodlivá jednání soutěžitelů či států a jejich zákaz nebo omezení. Jedná se o zákaz uzavírat dohody narušující soutěž, zneužívat dominantní postavení, zákaz poskytovat veřejnou podporu neslučitelnou se společným trhem³ nebo povinnost liberalizovat přirozené monopoly⁴. Vše je doplněno o preventivní kontrolu spojování soutěžitelů, která však není výslovně zmíněna ve Smlouvě o založení ES (dále jen „SES“ nebo „Smlouva“). Účelem těchto norem

¹ Čl. 14 odst. 2 Smlouvy o založení Evropského společenství

² TICHÝ, L., ARNOLD, R., SVOBODA, P., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R., Evropské právo, 3. vydání, C.H.Beck 2006, s. 396

³ Čl. 87 a násl. SES

⁴ Čl. 86 SES

je především „vytvořit a udržovat jednotný vnitřní trh, z něhož mohou těžit jak výrobci, tak spotřebitelé, dále zajišťovat kvalitu hospodářské soutěže jakožto oblasti, kde se setkávají soutěžitelé navzájem, ale také soutěžitelé se spotřebiteli, a konečně podporovat efektivnost tak, aby podniky racionalizovaly svoji výrobu a distribuci a inovovaly je“⁵.

Spojování soutěžitelů – podniků je v hospodářském životě obvyklý jev a se zdravou hospodářskou soutěží nepochybně souvisí. Fúze mohou mít na hospodářskou soutěž pozitivní i negativní vliv. Pozitivně bude jistě přijato, pokud fúzí dojde ke vzniku silnějšího hráče na trhu, který bude představovat účinnou protiváhu dříve dominantnímu soutěžiteli. Spojením kapitálu může také určitý soutěžitel posílit svoji ekonomickou sílu a bude schopen investovat do modernějších technologií, čímž dojde ke zkvalitnění produkce nebo služeb, či k poklesu ceny zboží nebo služeb. Spojením dochází ke zvýšení konkurenceschopnosti soutěžitelů na trhu. Negativně však bude na soutěž působit, pokud spojením soutěžitelé posílí své postavení natolik, že zaujmou na trhu dominantní postavení. Mohlo by tím snadno dojít k eliminaci konkurence a tedy ke zneužití takového postavení. Zákaz zneužití dominantního postavení je upraven jako zvláštní skutková podstata v čl. 82 SES.

Co se tedy koncentrací týká, tyto nejsou *a priori* právem zakázány. Soutěžním orgánům v rámci EU je však svěřen pravomoc zhodnotit, zda spojení představuje ohrožení hospodářské soutěže, a spojení zakázat, pokud dospějí k závěru, že tomu tak je. „Nejedná se tedy o kontrolu aktuálního chování na trhu (kontrolu behaviorální), ale o kontrolu strukturálních předpokladů určitého chování“⁶. Hlavním pramenem práva na komunitární úrovni je nařízení č. 139/2004, které mimo jiné stanoví, který orgán v rámci EU bude kompetentní o

⁵ HANLON, J.: European Community Law, Sweet&Maxwell 1998, s. 203

⁶ BEJČEK, J.: K pojmům kontroly soutěžního chování a ovládnutí, Právní rozhledy 2004, č. 15, s. 557

případu rozhodnout. Tímto orgánem může být, v závislosti na významu spojení, Komise ES, nebo orgán členského státu. Není výjimkou, že jedno spojení jsou oprávněny posuzovat orgány několika členských států. V nařízení je jako kritérium zvolen obrat spojujících se soutěžitelů. Jedná se o jasný a objektivní údaj, který rozhodování o spojení jednoznačně přikáže do kompetence Komise, nebo členských států. V průběhu vývoje legislativy vidíme snahy o zpřesnění a zkvalitnění pravidel pro rozdělení kompetencí mezi Komisi ES a členské státy. Současně s počátkem kontroly koncentrací na komunitární úrovni však také můžeme sledovat průlom tohoto pravidla, který se projevuje postupováním případů mezi soutěžními orgány a který je v zatím posledním nařízení o kontrole koncentrací navíc ještě rozšířen. Zjevnou protichůdnost těchto tendencí nelze nevidět.

Proč tedy nařízení o kontrole koncentrací umožňuje posuzování případů přesunout, když k jejich alokaci samo stanovuje pevná pravidla? Komu je postoupení případu ku prospěchu? Je takový postup v souladu s principy, na kterých je kontrola koncentrací ve Společenství založena? Jsou pravidla pro postupování stejně přímočará a jednoznačná, jako jsou ta rozdělující kompetence, nebo existují interpretační problémy a nejasnosti? A konečně lišil by se výsledek řízení o povolení spojení, pokud by případ posuzovala Komise namísto členského států a naopak? Na tyto otázky se budu snažit v této práci najít odpověď.